

opgemerkt, versierd met kleine paviljoens en verder met een overstelpende en verwarrende massa beelden, waaronder de godheden, aan wie de tempel is gewijd, natuurlijk ruim vertegenwoordigd zijn. Het onderstuk van een gopuram is van graniet, het étage-gedeelte van baksteen, terwijl het beeldwerk van gebakken aarde of pleisterwerk is vervaardigd. Door massa en hoogte — er zijn er tot over de 50 M. hoog — en sierlijkheid van lijnen maken de gopurams dikwijls indruk; ook zijn er onder de oudere, die door betrekkelijken eenvoud van stijl en volkomenheid van sculptuur uitmunten, zooals het fraaie, oostelijke gopuram van Chidambaram (tusschen Pondichery en Tanjore), dat uit de 13e eeuw dagteekent; doch in 't algemeen lijden ze aan overlading en grofheid van bewerking, terwijl de schreeuwende kleuren, waarmee de étagebouw dikwijls is beschilderd, eveneens onaangenaam aandoen.

Niet altoos hebben de gopurams een dergelijke overheerschende rol gespeeld in de Dravidische architectuur. Er was een tijd, waarin men terecht begreep, dat aan de woning der godheid, het wimanam, de eerste plaats toekwam. In dien tijd ontstond de beroemde tempel van Tanjore, dien de koning Rajaraja, ongeveer het jaar 1000, in zijn hoofdstad deed bouwen. Deze tempel steekt gunstig af bij reuzentempels als die van Sriranga, doordat hij gespaard is gebleven voor de vele latere toevoegsels, die deze zoo onmatig hebben doen uitgroeien. Een kleinere, vierkante cour met laag go-

puram is er slechts later voorgebouwd; dan betreedt men door een tweede gopuram onmiddellijk het zeer ruime, rechthoekige, ommuurde plein van den eigenlijken tempel. Hoog torent de mooi gelijnde, niet minder dan 60 M. hooge wimanam-pyramide boven de bescheiden gopurams uit, die elders tot zulk een onredelijke hoogte zijn opgeveerd.

Tanjore's wimanam is misschien het nobelste bouwwerk van geheel Zuid-Indië. De pyramide bestaat uit dertien étages, met paviljoens en beeldwerk gesierd, echter veel eenvoudiger en rustiger dan de even ge-

noemde poorttorens. Een geweldige, naar men zegt monolithische koepel, kroont het geheel. De zijvlakken van het vierkant onderstuk zijn door pilasters regelmatig verdeeld in vakken, waarin nissen voor de statuen. Ze zijn van een voor Indische begrippen verrassende soberheid en eenvoud.

Dit vierkante

onderstuk bergt de schemerachtige, alleen door een deuropening licht ontvangende cel, waarin het heiligdom der plaats, het kolossale lingam zich bevindt, onder welken vorm Siwa hier, zooals veelvuldig in Indië, wordt vereerd. Het lingam, d.i. de phallus, symboliseert god Siwa's schepende en levenwekkende kracht. Drie maal daags, 's morgens, 's middags en 's avonds wordt het lingam door de priesters met zalving, wierook en offeranden geëerd, waarbij bloemen worden geboden, lampen ontstoken en gebeden gepreveld. Vóór den tempel ligt in een paviljoen met rijk bewerkte, slanke zuilen, in natuurlijke rust-

PHOTO 4. PAVILJOEN MET NANDI TE TANJORE.